حکمت

فاطمه زهرا(س)
تهذیب الاحکام: ج۱، ص۴۲۹

حضرت در آخرین روزهای عمر پربرکتش ضمن وصیتی به اسماء فرمود: من بسیار زشت و زننده می‌دانم که جنازه زنان را پس از مرگ با انداختن پارچه‌ای روی بدنش تشییع می‌کنند و افرادی اندام و حجم بدن او را مشاهده کرده و برای دیگران تعریف می‌نمایند. مرا بر تخت که اطرافش پوشیده نیست و مانع مشاهده دیگران نباشد قرار مده، بلکه مرا با پوشش کامل تشییع کن، خداوند تو را از آتش جهنم مستور و محفوظ نماید.

یادداشت

نگاهی به شخصیت و مبارزات سیاسی حضرت زهرا(س)

راز مزار پنهان فاطمه

یگانه‌شریعت
چاردیواری

ماجرای شهادت حضرت زهرا(س) را همه ما بارها شنیده‌ایم و بر مظلومیت دخت پیامبر و همسرش حضرت علی(ع) به‌عنوان ولی مسلمین و جانشین پیامبر اشک ریخته‌ایم. این‌که شخصیتی همچون حضرت زهرا(س) به‌عنوان دختر رسول خدا و با وجود جایگاه اجتماعی خاص خودش در دفاع از ولایت تا پای جان ایستادگی می‌کند و وقتی برای بیعت گرفتن از مولا علی(ع) به در خانه حضرت می‌آیند، حضرت زهرا(س) نه فقط به‌عنوان همسر بلکه به‌عنوان یک مسلمان ولایی برای دفاع از ولی امر مسلمین پشت در خانه می‌رود تا مانع از ورود آنها شود. این اما پایان راه نیست و با وجود آن‌که در خانه دختر پیامبر را آتش می‌زنند و او را بین دیوار و در می‌گذارند و فرزندش سقط می‌شود و آسیب می‌بیند، حضرت باز هم در همان شرایط و با وجود آسیب شدید به مسجد می‌رود تا از همسرش که اتفاقا ولی خدا و جانشین رسول هم هست دفاع کند و در همان وضعیت خطبه‌ای غرا ایراد می‌کند تا عهدی را که مردم در روز غدیر با پیامبر(ص) و علی(ع) بسته بودند به آنها یادآوری کند. زهرای مرضیه باز هم دست از مبارزه نمی‌کشد. او شبانه به در خانه اصحاب رسول می‌رفت تا برای مولا و همسرش از آنها بیعت بگیرد و حتی بیت‌الاحزانی در بیرون شهر می‌سازد و شب و روز به آنجا رفته و ناله سر می‌دهد تا ظلمی که به این خاندان شده را فریاد کند و ظلم‌ستیزی یک زن مبارز را به تصویر بکشد. حتی وصیت حضرت زهرا(س) برای پنهان ماندن مزارشان حکایت از مبارزه‌ای دارد که تا امروز در تاریخ جاری است. پنهان بودن مزار دختر رسول خدا برای هر انسان آزاده‌ای یک علامت سؤال بزرگ است و آن این‌که در شرایطی که بسیاری از ادیان و حتی فِرَق غیرالهی برای بزرگان‌شان احترام قائلند و برای آنها مقبره می‌سازند و به زیارت قبورشان می‌روند چرا باید مزار دختر رسول خدا پنهان باشد و هیچ‌کس از محل آن باخبر نشود؟! مروری بر زندگی، نقش‌آفرینی‌های اجتماعی و مبارزات سیاسی حضرت زهرا(س) و حتی عاشقانه‌هایی که با مولا علی(ع) به‌عنوان همسر و شریک زندگی‌شان داشته‌اند، می‌تواند تصویری از یک الگوی تمام‌عیار را نه فقط برای زنان و دختران بلکه برای مردان هم به نمایش بگذارد؛ الگویی که گرچه الهی و در منتهای درجه تعالی قرار دارد اما دست‌یافتنی است و می‌توان رهرو این بانوی بزرگوار بود. هر چند باید به احترام بانوی آب‌ها و آیینه‌ها تا ابد ایستاد و در برابر عظمتش سر خم کرد.

کتاب «فاطمه، فاطمه است» برای زنانی که می‌خواهند خود را بسازند

فاطمه، فاطمه است

علی حسنی
چاردیواری

«خواستم از «بوسوئه» تقلید کنم؛ خطیب نامور فرانسه که روزی در مجلسی با حضور لویی، از مریم سخن می‌گفت. گفت ۱۷۰۰ سال است که همه سخنوران عالم درباره مریم داد سخن داده‌اند. ۱۷۰۰ سال است که همه فیلسوفان و متفکران ملت‌ها در شرق و غرب، ارزش‌های مریم را بیان کرده‌اند. ۱۷۰۰ سال است که همه هنرمندان، چهره‌نگاران، پیکره‌سازان بشر در نشان دادن سیما و حالات مریم، هنرمندی‌های اعجازگر کرده‌اند. اما مجموعه گفته‌ها، اندیشه‌ها، کوشش‌ها و هنرمندی‌های همه در طول این قرن‌های بسیار، به اندازه این یک کلمه نتوانسته‌اند عظمت‌های مریم را بازگویند؛ که «مریم مادر عیسی است».
و من خواستم با چنین شیوه‌ای از فاطمه بگویم. باز درماندم. خواستم بگویم فاطمه دختر خدیجه بزرگ است. دیدم که فاطمه نیست. خواستم بگویم که فاطمه، دختر محمد(ص) است. دیدم که فاطمه نیست. خواستم بگویم که فاطمه همسر علی است. دیدم که فاطمه نیست. خواستم بگویم که فاطمه مادر حسنین است. دیدم که فاطمه نیست. خواستم بگویم که فاطمه مادر زینب است. باز دیدم که فاطمه نیست. نه! اینها همه هست و این همه فاطمه نیست. فاطمه، فاطمه است.»
این بخش‌هایی از یکی از مشهورترین کتاب‌هایی است که متن پیاده‌شده و تصحیح‌شده سخنرانی دکترعلی شریعتی نویسنده و جامعه‌شناس، در حسینیه ارشاد است. کتاب فاطمه فاطمه است، اولین بار سال ۱۳۵۰ منتشر شد.
این کتاب به زبان‌های عربی، انگلیسی، فرانسه و اندونزیایی ترجمه شده و علاوه بر چاپ فارسی آن به‌صورت مستقل در کتاب «زن» از مجموعه آثار شریعتی نیز به همراه چند اثر دیگر چاپ شده‌است.

مقالات متعددی با نگاه جامعه‌شناختی و اسلامی و شیعی درباره کتاب نوشته و حتی برخی کتاب‌ها و مقالات، با الهام از متن یا عنوان این کتاب، چاپ و منتشر شده‌است.
شریعتی در این کتاب، مخاطب خود را زنانی می‌داند که به‌دنبال الگوگیری از شخصیت حضرت‌زهرا(س) هستند. او توجه بیش از اندازه به بیان کرامات و بی‌توجهی به درس‌آموزی از فاطمه(ع) را مورد انتقاد قرار داده‌است.
این کتاب علاوه بر آن‌که الهام‌بخش انتشار نوشته‌ها و حتی کتاب‌هایی بوده‌است، در مقالات متعدد هم مورد توجه محققان قرارگرفته و از دیدگاه‌های مختلف جامعه‌شناسی، مطالعات زنان و رویکردهای دینی و مذهبی مورد تحلیل قرار گرفته‌است.
شریعتی در مقدمه «فاطمه فاطمه است»، مخاطب خود را زنانی دانسته که نه در قالب‌های سنتی قدیم مانده‌اند و نه قالب‌های وارداتی جدید را پذیرفته‌اند و می‌خواهند خود را بسازند و نیازمند الگو هستند. به گفته شریعتی، شخصیت حضرت فاطمه(س)، پاسخی به پرسش‌های این دسته از زنان است.
شریعتی درباره ناشناخته ماندن چهره واقعی حضرت فاطمه(س) توجه بیش از اندازه به تعظیم و تجلیل و بیان کرامات را مورد انتقاد قرار داده و تاکید می‌کند که درباره آنچه باید از فاطمه آموخت، هیچ سخنی گفته نشده‌است.
وی از اواسط کتاب، نکاتی درباره نظام قبیله‌ای عربی و نقش زن در آن بیان می‌کند که در آن وجدان جامعه قبایلی عرب، همه ارزش‌های انسانی را مختص پسر می‌داند و دختر را فاقد هر گونه فضیلت و اصالت بشری می‌شمرد. سپس به جایگاه حضرت زهرا(س) می‌پردازد که در چنین جامعه‌ای که ننگ دختر بودن را تنها با زنده به گور کردنش پاک می‌کرد، وارث همه مفاخر خاندانش می‌شود. شریعتی سپس درباره رابطه ویژه پیامبر با دخترش و جایگاه حساس و خطیر او پس از درگذشت پیامبر سخن می‌گوید.

